

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av energieffektivitetslagen och lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av energieffektivitetslagen och lagar som har samband med den (RP 85/2025 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Pia Kotro, arbets- och näringsministeriet
- direktör Heikki Väisänen, Energimyndigheten
- forskningshandledare Jan Jääskeläinen, Konkurrens- och konsumentverket
- specialsakkunnig Vesa Peltola, Finlands Kommunförbund
- direktör Ulla Suomi, Motiva Ab
- expert Päivi Suur-Uski, Finsk Energiindustri rf
- teknisk direktör Mikko Somersalmi, Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry
- ledande expert Petri Pylsy, Finlands Fastighetsförbund rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Fortum Abp
- Hansel Ab
- Helen Ab
- Energiakaupungit ry
- Finlands naturskyddsförbund rf
- Finlands Egnahemsförbund rf.

Inget yttrande av

- Företagarna i Finland rf.

Betänkande EkUB 21/2025 rd

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att energieffektivitetslagen, elmarknadslagen, naturgasmarknadslagen, lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden och lagen om tvistenämnden för energimarknaden ändras.

Principen om energieffektivitet först föreslås bli intagen i energieffektivitetslagen. Principen är avsedd att säkerställa att energieffektivitetslösningar beaktas vid offentlig upphandling samt vid planering, policybeslut och större investeringsbeslut.

I propositionen föreslås en kvotplikt för energieffektivitet inom offentliga sektorn. Målet med de föreslagna bestämmelserna är att summan av den slutliga energiförbrukningen för alla offentliga organ ska minska med minst 1,9 procent varje år jämfört med 2021. Enligt förslaget ska det föreskrivas en skyldighet för offentliga organ att övervaka sin slutliga energiförbrukning och redovisa uppgifterna till Energimyndigheten.

I propositionen föreslås energieffektivitetskrav vid offentlig upphandling av produkter, tjänster och byggentreprenader när upphandlingen överstiger EU:s tröskelvärden. Skyldigheten att iaktta energieffektivitetskrav, som för närvarande omfattar centralförvaltningsmyndigheter, avses bli utvidgad till att omfatta alla upphandlande myndigheter och upphandlande enheter. Undantag från skyldigheten avses vara möjligt endast om en upphandling är tekniskt omöjlig att genomföra så att energieffektivitetskraven uppfylls. Vid upphandling som överstiger EU:s tröskelvärden ska man enligt propositionen dessutom tillämpa principen om energieffektivitet först.

Det föreslås bestämmelser om energiledningssystem och energibesiktningar genom vilka företag som överskrider vissa tröskelvärden för energiförbrukning åläggs att antingen införa ett certifierat energiledningssystem eller genomföra energibesiktningar.

För avtal om detaljförsäljning av värme och kyla föreslås krav avsedda att förbättra och förtydliga slutkundernas rättsliga ställning.

I energieffektivitetslagen föreslås kriterier för vad som utgör ett effektivt system för fjärrvärme eller fjärrkyla och skyldigheter avsedda att begränsa användningen av fossila bränslen. I syfte att förbättra energieffektiviteten för värme och kyla föreslås bestämmelser om kostnadsnyttoanalyser på anläggningsnivå, som ska utföras både när nya anläggningar planeras och när befintliga anläggningar genomgår betydande ombyggnad. I lagen föreslås dessutom behövliga bestämmelser om tillvaratagande av den spillvärme datacentraler producerar samt bestämmelser om myndigheternas uppgifter.

Vidare föreslås det att elmarknadslagen, naturgasmarknadslagen och lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden ändras i syfte att utfärda behövliga bestämmelser om omvandling, överföring och distribution av energi. Också lagen om tvistenämnden för energimarknaden föreslås bli ändrad. Syftet med ändringen är att utvidga nämndens behörighet till att omfatta tvister i sådana rättsförhållanden mellan energidetaljister och slutkunder som regleras i energieffektivitetslagen.

Genom de föreslagna lagarna genomförs direktivet om energieffektivitet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Propositionens bakgrund och syften

Bakgrunden till propositionen är energieffektivitetsdirektivet (EU) 2023/179, som trädde i kraft den 10 oktober 2023 och vars tidsfrist för genomförande gick ut den 15 oktober 2025. Syftet med direktivet är att säkerställa att målen för energieffektivitet uppnås och att möjliggöra ytterligare energieffektivitetsförbättringar. Direktivet ska ge energieffektivitetsåtgärder prioriterad status samt undanröja sådana hinder på energimarknaden och avhjälpa sådana marknadsmisslyckanden som hindrar effektiviteten i försörjningen, överföringen, lagringen och användningen av energi.

Den nu aktuella propositionen är en del av genomförandet av energieffektivitetsdirektivet. Skyldigheterna enligt direktivet genomförs på tre sätt: en del av skyldigheterna har tagits in i energieffektivitetsavtalen, en del kräver ändringar i lagstiftningen och till vissa delar har redan de nuvarande åtgärderna ansetts tillräckliga, men detta bör påvisas i samband med anmälan.

Direktivet är innehållsmässigt mycket omfattande och ger å andra sidan medlemsstaterna betydande handlingsutrymme vid genomförandet. Medlemsstaterna har dessutom mycket olika utgångslägen för arbetet att förbättra energieffektiviteten. De viktigaste av Finlands nuvarande åtgärder med tanke på direktivet är energieffektivitetsavtalen och den rikstäckande energirådgivningen. Med beaktande av dels det systematiska, långsiktiga och kontinuerliga energieffektivitetsarbete som genomförts och alltså pågår i Finland, dels värmesektorns marknadsdrivna åtgärder och framtidsplaner för ökad koldioxidsnålhet, har förslaget ekonomiska konsekvenser eller miljökonsekvenser sammantaget inte bedömts vara särskilt stora.

Ekonomiutskottet anser att utnyttjande av befintliga styrkor, kostnadseffektivitet och undvikande av ytterligare nationell reglering är centrala utgångspunkter för genomförandet av direktivet. Samtidigt är det viktigt att trygga tillräckliga resurser också för att trygga kontinuiteten för energieffektivitetsavtalen och för rådgivning i frågan.

Ekonomiutskottet anser att lagförslagen i propositionen i allt väsentligt är motiverade och att de behövs. Utskottet tillstyrker dem med motiveringen nedan och de ändringar som framgår av detaljmotiveringen.

Bedömning av de viktigaste förslagen

Principen om energieffektivitet först och slutlig energianvändning

I artikel 3 i energieffektivitetsdirektivet föreskrivs i enlighet med principen om energieffektivitet först att energieffektivitetslösningarna ska bedömas vid planeringsbeslut, policybeslut och större investeringsbeslut. Som större investeringsbeslut betraktas beslut vars värde överstiger 100 000 000 euro, eller när det är fråga om transportinfrastrukturprojekt 175 000 000 euro, och som rör energisystem eller andra sektorer än energisektorn i de fall då dessa andra sektorer påverkar energianvändningen och energieffektiviteten. Exempel på sådana sektorer är enligt direktivet byggnads-, transport-, vatten-, jordbruks- och finanssektorerna samt informations- och kommunikationstekniska (IKT) sektorn.

Betänkande EkUB 21/2025 rd

I samband med beredningen av propositionen har det bedömts att principen om energieffektivitet först redan tillämpas i mycket omfattande utsträckning i Finland. I synnerhet de frivilliga energieffektivitetsavtalen är ett exempel på en åtgärd genom vilken energieffektiviteten redan i nuläget tillämpas i bred omfattning för att bedöma och främja energieffektivitet i företagens och kommunernas normala verksamhet. Även om energieffektivitet redan nu beaktas i omfattande utsträckning i olika planeringsbeslut, politiska beslut och betydande investeringsbeslut, har det bedömts att införlivandet av skyldigheterna enligt artikeln förutsätter att energieffektivitetslagen ses över.

I enlighet med direktivet åläggs myndigheterna skyldighet att i planerings- och policyåtgärder som har en betydande inverkan på energiförbrukningen och energieffektiviteten beakta principen om energieffektivitet först. Bestämmelser om tillämpningen av principen finns i den föreslagna 3 a §, och i 3 b § där det föreskrivs om verksamhetsutövarnas skyldighet att lämna en anmälan om tillämpningen av principen. I 3 d § föreskrivs det om de regionala och lokala myndigheternas skyldighet att beakta energieffektivitet i den långsiktiga planeringen.

Enligt förslaget ska offentliga organ dessutom övervaka sin slutliga energiförbrukning och redovisa uppgifterna till Energimyndigheten. Utifrån denna övervakning följer man direktivets skyldighet att minska den offentliga sektorns slutliga energiförbrukning med 1,9 procent per år jämfört med energiförbrukningen 2021.

Ekonomiutskottet betonar en synpunkt som framfördes vid sakkunnigutfrågningen, nämligen att när energiproduktionen blir utsläppsfri kommer tidpunkten för energianvändningen att ha större betydelse för energisystemets funktion och utsläppsfrihet än en direkt minskad slutanvändning av energi. Ur denna synvinkel kan utgångspunkten för EU:s energieffektivitetsreglering inte längre anses vara helt tidsenlig, särskilt med tanke på det finländska energisystemet, utan det primära målet för den kommande regleringen bör vara att utsläppen minskas kostnadseffektivt och teknikneutralt. Utgångspunkten har ansetts kunna stå i konflikt också med främjandet av vätgasekonomin. Särskilt mot denna bakgrund är det avgörande att genomförandet av energieffektivitetsdirektivet utgår från att de nuvarande genomförandelösningarna är tillräckliga, att ogrundad ytterligare reglering undviks och att det är möjligt att utnyttja energieffektivitetsavtal eller andra befintliga politiska åtgärder. Samma utgångspunkter gäller också Finlands proaktiva påverkan i EU och hur dessa synpunkter lyfts fram i samband med den kommande uppdateringen av energieffektivitetsdirektivet.

Köp och hyra av byggnader med hög energiprestanda

Ett offentligt organ ska enligt den föreslagna 3 f § i energieffektivitetslagen endast köpa sådana befintliga byggnader och ingå nya hyresavtal endast för sådana befintliga byggnader som uppfyller kriterierna för nära-nollenergibyggnad enligt 11 § i bygglagen (751/2023) och kraven på energieffektivitet enligt 37 § 2 mom. i den lagen.

Överensstämmelse med dessa kriterier verifieras med ett giltigt energicertifikat enligt lagen om energicertifikat för byggnader (50/2013). Kravet ska iakttagas, om inte syftet med anskaffningen är 1) genomgripande renovering eller rivning av byggnaden, 2) att sälja byggnaden vidare utan att använda den för det offentliga organets eget syfte, eller 3) att bevara byggnaden som en byggnad med officiellt skydd som del av en viss miljö, eller på grund av dess särskilda arkitektoniska eller

Betänkande EkUB 21/2025 rd

historiska värde, och förutsatt att det är möjligt med avseende på kostnadseffektivitet, ekonomisk genomförbarhet, hållbarhet i vidare bemärkelse, teknisk lämplighet samt tillräcklig konkurrens.

Bakgrunden till bestämmelsen är skyldigheten i led f i bilaga IV till energieffektivitetsdirektivet, enligt vilken upphandlande enheter i offentliga sektorn ska upphandla byggnader på vissa villkor när EU-tröskelvärdena överskrids, såvida det inte är tekniskt omöjligt att iaktta villkoren. Köp eller hyra av byggnader har dock inte ansetts vara vare sig upphandlingskontrakt eller koncessionskontrakt, och det har till exempel inte fastställts EU-tröskelvärden för köp eller hyra av byggnader. Därför föreslås det att skyldigheten genomförs genom en 3 f § som är åtskild från bestämmelserna om offentlig upphandling. Avvikelse från de krav som avses i bestämmelsen kan göras på basis av kostnadseffektivitet, ekonomisk genomförbarhet, hållbarhet i vidare bemärkelse, teknisk lämplighet och säkerställande av tillräcklig konkurrens.

Sakkunniga har delvis framfört kritiska bedömningar av hur den föreslagna 3 f § i energieffektivitetslagen praktiskt kan tillämpas på fastighetsförvaltning inom den offentliga sektorn. De kritiska bedömningarna gäller särskilt bestämmelsens breda tillämpningsområde, särdragen i statens hyressystem, statliga köp av byggnader, behovet av att avvika från energieffektivitetskraven av försvars- och säkerhetsrelaterade skäl, andra grunder för avvikelse från energieffektivitetskraven samt bristfällig konsekvensbedömning av regleringen. Därför har det föreslagits antingen att bestämmelsen om stryks helt, att dess förpliktande karaktär ändras till en rekommendation eller att bestämmelsen ändras så att den beaktar de ovan nämnda synpunkterna.

Med stöd av samma utredning från ekonomiutskottet är undantagsgrunderna i 3 f § 2 mom. tämligen omfattande och täcker i hög grad en mängd specialfall av den offentliga sektorns köp och hyra av byggnader där det är svårt eller omöjligt att uppfylla de nämnda kraven. Å andra sidan har utskottet informerats om att förutsättningarna för genomförande av energieffektivitetsdirektivet inte uppfylls om paragrafen stryks. Utskottet fäster också uppmärksamhet vid det framförda behovet av att på försvars- och säkerhetsgrunder kunna avvika från energieffektivitetskraven. Enligt utredning till utskottet kan 3 f § 2 mom. i energieffektivitetslagen i sig redan i den form som föreslås i propositionen bedömas i tämligen stor utsträckning täcka in situationer som gäller försvaret och säkerheten. Utskottet anser det dock motiverat att för tydlighetens skull särskilt precisera möjligheten till avvikelse på försvars- och säkerhetsrelaterade grunder på det sätt som anges nedan i detaljmotiveringen.

Energieffektivitet och offentlig upphandling

Sakkunniga har också behandlat förslagets bestämmelser om offentlig upphandling och tillämpningen av principen om energieffektivitet först vid offentlig upphandling. Även om det har ansetts vara ett välkommet mål att beakta miljö- och energieffektivitetsaspekter vid offentlig upphandling, har sakkunniga också påpekat att energieffektivitetskraven kan minska konkurrensen vid offentlig upphandling, om en del potentiella anbudsgivare helt avstår från att lämna anbud och antalet anbudsgivare därigenom minskar.

I energieffektivitetslagen föreslås bestämmelser om upphandlande enheters skyldighet att iaktta energieffektivitetskrav när de upphandlar produkter och tjänster och när de tilldelar koncessio-

Betänkande EkUB 21/2025 rd

ner. Enligt utredning till utskottet föreslås det i propositionen att energieffektivitetslagen ändras endast till den del det behövs för genomförandet av energieffektivitetsdirektivet.

Energieffektivitetskraven bör iakttas vid upphandling av produkter och tjänster samt vid tilldelning av koncessioner vars värde motsvarar minst de EU-tröskelvärden som fastställts för dessa upphandlingar. Undantag från detta bör göras endast om det inte är tekniskt genomförbart att uppfylla kraven. De upphandlande enheterna ska bedöma förutsättningarna för undantag i fråga om teknisk genomförbarhet redan vid planeringen, det vill säga innan upphandlingsförfarandet inleds.

Med tillämpning av principen om energieffektivitet först inom offentlig upphandling avses enligt inkommen utredning att den upphandlande enheten ska utreda om målen för investeringen kan uppnås energieffektivare på något annat sätt, det vill säga om det finns mer energi- och kostnadseffektiva alternativ. Syftet med skyldigheten är att säkerställa att energieffektiviteten beaktas heltäckande vid planeringen av upphandlingen. Ekonomiutskottet betonar att utredningen dock inte förpliktar till att genomföra en investering eller ett projekt på ett visst sätt. Den upphandlande enheten kan också välja hur utredningen ska göras, förutsatt att den möjliggör en tillräcklig bedömning av alternativa kostnadseffektiva lösningar.

Även om den nu föreslagna regleringen har ansetts nödvändig för att genomföra direktivet, fäster ekonomiutskottet kritisk uppmärksamhet vid att den ständigt ökande regleringen av offentlig upphandling medför tolkningsproblem och risk för domstolsbehandlingar. Samtidigt försvårar och fördröjer det genomförandet av offentlig upphandling och ökar den administrativa bördan för upphandlande enheter och företag. Också den nu föreslagna regleringen innehåller tämligen detaljerade men samtidigt flertydiga skyldigheter med möjlighet till undantag. Regleringen betonar också betydelsen av upphandlingskompetens, som det kan bli svårt att få tillgång till när tillämpningsområdet för energieffektivitetskraven utvidgas. Detsamma gäller behovet av rådgivning. Ekonomiutskottet betonar den bedömning som framfördes vid sakkunnigutfrågningen om att man bör sträva efter en lättare och enklare reglering av offentlig upphandling.

Spillvärmens från datacentraler

Sakkunnigutfrågningen tog också upp bestämmelserna om utnyttjande av spillvärme från datacentraler. Kravet i den föreslagna regleringen är på samma nivå som i de länder som i första hand konkurrerar om datacentraler. Ekonomiutskottet instämmer i bedömningen att näten för fjärrvärme och fjärrkyla är en unik konkurrensfördel för Finland när det gäller att utnyttja spillvärme och förbättra energieffektiviteten och försörjningsberedskapen i hela Finlands energisystem.

Med tanke på jämlika konkurrensvillkor ser utskottet det som motiverat att det i propositionen föreslås att energieffektivitetslagen ändras endast till den del det behövs för genomförandet av energieffektivitetsdirektivet. Det föreslås därför inga strängare nationella bestämmelser om utnyttjande av spillvärme vid datacentraler i energieffektivitetslagen än vad direktivet förpliktar. Ekonomiutskottet anser det viktigt att trygga investeringar i datacentraler som uppfyller kraven på energieffektivitet och utnyttjande av spillvärme. Utskottet hänvisar till denna del till de regeringsåtgärder som är under beredning och som syftar till att säkerställa Finlands konkurrenskraft när det gäller att genomföra investeringar i datacentraler som är nyttiga med tanke på samhällseko-

Betänkande EkUB 21/2025 rd

nomin och helhetsintresset genom att skapa en separat stödmodell för dessa datacentraler. Genom de styrmedel som hänför sig till detta kan datacentralerna styras till bättre utnyttjande av spillvärme, flexibilitet och energieffektivitet.

Energieffektiv värme och kyla

Enligt utredning till ekonomiutskottet har utgångspunkten för den föreslagna regleringen varit att energieffektivitetslagen ändras endast till den del det behövs för genomförandet av energieffektivitetsdirektivet. Förbudet mot användning av fossila bränslen i 27 § i den föreslagna energieffektivitetslagen gäller ett nytt effektivt system för fjärrvärme och fjärrkyla samt en ny produktionsenhet eller en omfattande uppgradering av produktionsenheter i ett befintligt effektivt system. I energieffektivitetslagen finns dock ingen skyldighet att systemet ska vara effektivt. Naturgas får användas fram till 2030 och dessutom har reserv- och startbränslen lämnats utanför skyldigheten i specialmotiveringen till 27 § i energieffektivitetslagen. För att undvika onödig administrativ börda har dessutom värmekraftverk under 1 MW, som i sammanhanget har ringa betydelse för växthusgasutsläppen, uteslutits från skyldigheten.

Vid ekonomiutskottets sakkunnigutfrågning behandlades särskilt regleringens rättssäkerhet i fråga om reserv- och startbränslen. Utifrån specialmotiveringen ska bestämmelsen tolkas så att fossila bränslen får användas som start- och reservbränsle.

Ekonomiutskottet anser det viktigt att säkerställa att den föreslagna regleringen inte utgör något hinder för bränsleanvändning som är nödvändig för försörjningsberedskapen och som inbegriper till exempel lagring, reservanvändning och start. Även om detta i sig redan har konstaterats i detaljmotiven till bestämmelsen, anser utskottet att det för att trygga tydligheten och rättssäkerheten i regleringen är motiverat att också slå fast denna tolkning i den bestämmelse som gäller saken. Utskottet anser också att den tidigare nämnda reservanvändningen också inbegriper separata reservkraftverk som baserar sig på fossila bränslen men utgör en del av fjärrvärme- och fjärrkylsystemet. Utskottet betonar också att även om den aktuella energieffektivitetslagen i sig inte förutsätter att fjärrvärme- och fjärrkylsystemen är effektiva, kan effektivitetskravet i praktiken bli förpliktande genom annan lagstiftning. Exempelvis förutsätter direktivet om byggnaders energiprestanda att ett fjärrvärmenät, till vilket nya eller renoverade nollutsläppsbyggnader ansluts, är effektivt. Med tanke på detta anser utskottet det viktigt att regleringen är tillräckligt entydig för att säkerställa att myndigheterna och domstolarna tolkar reglerna enhetligt. Ekonomiutskottet anför på det sätt som framgår av detaljmotiveringen att regleringen preciseras till denna del.

Definitionen av fossila bränslen

Sakkunniga har också bedömt möjligheten att utnyttja blandbränslen i effektiva fjärrvärmenät. Blandbränslen är oftast icke återvinningsbart avfall som på grund av de rådande tekniska begränsningarna och de ekonomiska begränsningarna måste brytas ned genom värmebehandling. Ekonomiutskottet anser att det ur denna synvinkel är viktigt att blandbränslen i så stor utsträckning som möjligt undantas från definitionen av fossila bränslen.

I propositionen preciseras definitionen av fossila bränslen i 3 § 42 punkten i energieffektivitetslagen så att fossila bränslen omfattar de bränslen som anges i punkt B1 i bilagan till förordningen

Betänkande EkUB 21/2025 rd

om energistatistik (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 1099/2008 om energistatistik), till exempel torv, och naturgas enligt punkt B2. Till fossila bränslen räknas däremot inte de bränslen som räknas upp i punkt ”Förnybar energi och energi från avfall” i bilaga B5 till den förordningen, såsom industriavfall, kommunalt avfall och fast biomassa. Bränslen som hör till bilaga B5 är blandbränslen enligt punkt 31 i Statistikcentralens nationella bränsleklassificering (återvinningsbränslen (SRF), kommunalt avfall/blandavfall, rivnings- och impregnerat trä, övriga avfallsbaserade blandbränslen) samt övriga fossila bi- och restprodukter som används som bränsle enligt punkt 39.10 (plastavfall, biproduktgaser från industrin och övrigt avfall).

Enligt utredning till ekonomiutskottet saknas i denna punkt i förarbetena till lagen de oljor som ingår i bilaga B4 till energistatistikförordningen, vilka utöver bränslena i bilagorna B1 och B2 också hör till fossila bränslen. Dessutom konstaterar utskottet utifrån inkommen utredning att även om bränslen i bilagorna B1, B2 och B4 till energistatistikförordningen har definierats som fossila bränslen i förarbetena till energieffektivitetslagen, beaktas också blandbränslenas och avfallsbränslenas fossila andel fortfarande som fossila vid beräkningen av CO₂-utsläpp till exempel i inventeringen och statistikföringen av växthusgaser.

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om ändring av energieffektivitetslagen

3 f §. Köp och hyra av byggnader med hög energiprestanda. Ekonomiutskottet föreslår att 2 mom. preciseras så att där uttryckligen nämns möjligheten att avvika från energieffektivitetskraven också på försvars- och säkerhetsrelaterade grunder. Bestämmelsen är av förtydligande karaktär och säkerställer att man i dessa situationer kan avvika från energieffektivitetskraven vid köp och hyra av byggnader. Att föreskriva om undantag vid köp och hyra av byggnader är konsekvent också därför att 29 d § föreskriver om undantag för offentlig försvars- och säkerhetsupphandling.

27 §. Effektiva system för fjärrvärme och fjärrkyla. Ekonomiutskottet föreslår att 1 och 2 mom. i paragrafen preciseras så att de motsvarar specialmotiveringen, det vill säga så att det i momenten konstateras att fossila bränslen får användas som start- och reservbränsle. Utskottet anser att preciseringen behövs för att trygga den bränsleanvändning som är nödvändig för försörjningsberedskapen. Det är fråga om begränsad användning som är nödvändig för försörjningsberedskapen. Utskottet anser att det är motiverat att skriva in undantaget i paragrafen för att regleringen ska vara tydlig och rättssäker. Det bidrar till att säkerställa en enhetlig tolkning av bestämmelsen vid myndigheter och domstolar.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 2—5 i proposition RP 85/2025 rd utan ändringar.

Betänkande EkUB 21/2025 rd

Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 85/2025 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av energieffektivitetslagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i energieffektivitetslagen (1429/2014) 29 h §, sådan den lyder i lag 846/2024, *ändras* 1—4 och 6—8 §, 12 §, 27—29 §, rubrikerna för 5 och 5 a kap., 29 a—29 d §, 29 e §, som samtidigt flyttas till 5 b kap., 29 g § och 30—32 §, av dem 2 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1338/2016 och 846/2024, 3 § sådan den lyder i lagarna 787/2020 och 846/2024, 7 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1338/2016, rubriken för 5 a kap. och 29 a—29 d § sådana de lyder i lag 1338/2016, 29 f och 29 g § sådana de lyder i lag 846/2024 och 32 § sådan den lyder i lag 787/2020, och

fogas till lagen nya 1 a—1 c och ett nytt 3 a kap. samt nya 27 a, 27 b, 30 a—30 c, 31 a och 32 a § som följer:

1 §

Lagens syfte

Denna lag innehåller bestämmelser om främjande av energieffektiviteten, om energibesiktningar som genomförs i syfte att främja energieffektiviteten, om införande av certifierade energiledningssystem, om kostnadsnyttoanalyser som görs för att främja högeffektiv kraftvärme och utnyttjandet av överskottsvärme, om energimarknadsföretagens skyldighet att verka för en effektiv och sparsam användning av energi i kundernas verksamhet och om energieffektivitet vid offentlig upphandling. Denna lag innehåller även bestämmelser om rättigheterna för energidetaljisters slutkunder.

Genom denna lag genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955, nedan *energieffektivitetsdirektivet*.

Betänkande EkUB 21/2025 rd

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på

- 1) företag som säljer eller distribuerar el, värme, kyla eller bränsle,
- 2) företag som inför ett certifierat energiledningssystem eller genomför en energibesiktning i företaget samt företagens ansvariga för energibesiktningar,
- 3) nät för fjärrvärme och fjärrkyla, termiska elproduktionsanläggningar och sådana industrianläggningar som kan tillföra användbar överskottsvärme,
- 4) detaljförsäljning av värme och kyla och avtal om detaljförsäljning av värme och kyla,
- 5) slutkunder och slutförbrukare av värme och kyla,
- 6) upphandlande enheter,
- 7) datacentraler,
- 8) offentliga organ.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *energi* brännbara bränslen, värme, förnybar energi, el och andra former av energi,
- 2) *energieffektivitet* förhållandet mellan produktionen av prestanda, tjänster, varor eller energi och insatsen av energi,
- 3) *energibesparing* en mängd sparad energi som fastställs genom mätning eller uppskattning av förbrukningen före och efter genomförandet av en åtgärd för att förbättra energieffektiviteten, med normalisering för yttre förhållanden som påverkar energiförbrukningen,
- 4) *förbättrad energieffektivitet* ökning av energieffektiviteten som ett resultat av tekniska, beteendemässiga eller ekonomiska förändringar,
- 5) *europisk standard* en standard som antagits av Europeiska standardiseringskommittén, Europeiska kommittén för elektroteknisk standardisering eller Europeiska institutet för telekommunikationsstandarder och som gjorts offentligt tillgänglig,
- 6) *internationell standard* en standard som antagits av en internationell standardiseringsorganisation och som gjorts offentligt tillgänglig,
- 7) *energidetaljist* en fysisk eller juridisk person som yrkesmässigt säljer energi till slutkunder,
- 8) *slutkund* en fysisk eller juridisk person som köper energi för egen slutförbrukning,
- 9) *slutförbrukare* en fysisk eller juridisk person som använder energi eller varmvatten för hushållsbruk oberoende av om personen har ett avtalsförhållande med energidetaljisten i fråga,
- 10) *bränsle* ledningsgas samt naturgas som används som transportbränsle, flytgas, kol och brunkol, lätt och tung brännolja, torv, biobränsle samt transportbränsle med undantag för bunkerbränsle som används för flygtrafik och sjöfart,
- 11) *ledningsgas* naturgas som levereras till slutförbrukningsstället via ett rörsystem för naturgas,
- 12) *energitjänst* den fysiska vinst, nytta och fördel som erhålls genom en kombination av energi med energieffektiv teknik eller med åtgärder, som kan inbegripa den drift, det underhåll och den kontroll som krävs för tillhandahållande av tjänsten, som tillhandahålls på grundval av ett av-

Betänkande EkUB 21/2025 rd

tal och som under normala förhållanden påvisats leda till kontrollerbar och mätbar eller uppskattningsbar förbättring av energieffektivitet eller primärenergibesparingar,

13) *leverantör* av energitjänster en fysisk eller juridisk person som levererar energitjänster eller utför andra åtgärder för att förbättra energieffektiviteten i en slutförbrukares anläggning eller lokaler,

14) *kraftvärmepanna* panna som kan användas vid kraftvärmedrift för el- och värmeproduktion,

15) *kraftvärme* samtidig framställning i en och samma process av värmeenergi och elenergi eller mekanisk energi,

16) *omfattande uppgradering* renoveringsarbeten vars kostnad överskrider 50 procent av investeringskostnaderna för en ny jämförbar enhet,

17) *offentligt organ* en nationell, regional eller lokal myndighet eller en enhet som direkt finansieras och administreras av en sådan myndighet men som inte har industriell eller kommersiell karaktär,

18) *fjärravläslarhet* en mätarens egenskap som gör det möjligt att utanför en byggnad via ett kommunikationsnät avläsa de uppgifter som registrerats i mätaren,

19) *fjärrvärme* distribution av värmeenergi i form av ånga eller hetvatten från centrala eller decentraliserade produktionskällor, via ett nät, till flera byggnader eller anläggningar i syfte att värma utrymmen eller processer,

20) *fjärrkyla* distribution av värmeenergi i form av ånga eller kylda vätskor från centrala eller decentraliserade produktionskällor, via ett nät, till flera byggnader eller anläggningar i syfte att kyla utrymmen eller processer,

21) *system för fjärrvärme och fjärrkyla* ett system som tillhandahåller energitjänster för att tillgodose slutförbrukarsektors efterfrågan på energi i form av värme eller kyla och som utgör en operativ helhet av fysiskt sammankopplade nät,

22) *verksamhetsutövare* en fysisk eller juridisk person som utövar ett faktiskt bestämmande inflytande över driften av ett system för fjärrvärme och fjärrkyla eller som ansvarar för en investering eller ett projekt som har en inverkan på energiförbrukningen och energieffektiviteten,

23) *energi från förnybara energikällor eller förnybar energi* sådan energi från förnybara energikällor eller förnybar energi som avses i artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, nedan *direktivet om förnybar energi*,

24) *förnybara bränslen* sådana förnybara bränslen som avses i artikel 2.22a i direktivet om förnybar energi,

25) *spillvärme* sådan spillvärme som avses i artikel 2.9 i direktivet om förnybar energi,

26) *principen om energieffektivitet först* den princip som avses i artikel 2.18 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 663/2009 och (EG) nr 715/2009, Europaparlamentets och rådets direktiv 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU och 2013/30/EU samt rådets direktiv 2009/119/EG och (EU) 2015/652 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 525/2013, nedan *förordningen om styrningen av energiunionen*,

27) *slutlig energiförbrukning* all energi som levereras till industrin, transporter, hushåll, offentliga och privata tjänster, jordbruk, skogsbruk och fiskeri samt andra slutförbrukarsektorer, undantaget energiförbrukning inom internationell sjöbunkring, omgivningsenergi, leveranser till omvandlingssektorn och energisektorn och överförings- och distributionsförluster enligt vad som

Betänkande EkUB 21/2025 rd

avses i bilaga A till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1099/2008 om energistatistik,

28) *omgivningsenergi* sådan omgivningsenergi som avses i artikel 2.2 i direktivet om förnybar energi,

29) *energiledningssystem* en uppsättning sammanhängande eller interagerande beståndsdelar i en strategi som anger energieffektivitetsmål och en plan för att nå det målet, inklusive övervakning av den faktiska energiförbrukningen, åtgärder för att öka energieffektiviteten och mätning av framstegen,

30) *energibesiktning* i ett företag ett systematiskt förfarande i syfte att få adekvat kunskap om energiförbrukningsprofilen för en byggnad eller en grupp av byggnader, en industriprocess, kommersiell verksamhet, industrianläggning eller kommersiell anläggning eller privata eller offentliga tjänster, och genom vilket det är möjligt att identifiera möjligheterna för kostnadseffektiva energibesparingar, fastställa besparingens storlek och kartlägga potentialen för kostnadseffektiv förbrukning eller produktion av förnybar energi samt rapportera om resultaten,

31) *energitjänsteavtal* ett avtalsarrangemang mellan mottagaren och leverantören av en åtgärd för att förbättra energieffektiviteten som verifieras och övervakas under hela avtalsperioden, där utförda arbeten, levererade varor eller tillhandahållna tjänster i åtgärden betalas i förhållande till en avtalad nivå av förbättrad energieffektivitet eller ett annat avtalat energiprestandakriterium, till exempel finansiella besparingar,

32) *högeffektiv kraftvärme* kraftvärme som uppfyller de kriterier som anges i bilaga III till energieffektivitetsdirektivet,

33) *ekonomiskt motiverad efterfrågan* efterfrågan som inte överstiger behovet av värme eller kyla och som annars skulle tillgodoses på marknadsvillkor genom andra energiframställningsprocesser än kraftvärme,

34) *nyttiggjord värme* värme som producerats genom en kraftvärmeprocess för att tillgodose en ekonomiskt motiverad efterfrågan på värme eller kyla,

35) *kraftvärmeproducerad el* el som framställts i en process i samband med produktionen av nyttiggjord värme och som beräknats i enlighet med de allmänna principer som fastställs i bilaga II till energieffektivitetsdirektivet,

36) *datacentral* en sådan datacentral som avses i punkt 2.6.3.1.16 i bilaga A till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1099/2008 om energistatistik.

37) *företag* en fysisk eller juridisk person som bedriver ekonomisk verksamhet,

38) *avtal om värme* ett avtal mellan slutkund och energidetaljist om leverans av värme åt slutkunden,

39) *avtal om kyla* ett avtal mellan slutkund och energidetaljist om leverans av kyla till slutkunden,

40) *nettoarea uppvärmd nettoarea* som avses i bestämmelserna om byggnaders energiprestanda utfärdade med stöd av markanvändnings- och bygglagen (132/1999),

41) *konsument* en konsument som avses i 1 kap. 4 § i konsumentskyddslagen (38/1978),

42) *fossila bränslen* sådana fossila bränslen som avses i artikel 2.62 i förordningen om styrningen av energiunionen.

Betänkande EkUB 21/2025 rd

1 a kap.

Principen om energieffektivitet först

3 a §

Tillämpning av principen om energieffektivitet först

I planerings- och policyåtgärder som har en betydande inverkan på energiförbrukningen och energieffektiviteten ska myndigheterna beakta principen om energieffektivitet först.

Om värdet av en investering överstiger 100 000 000 euro eller om det är fråga om ett transportinfrastrukturprojekt vars värde överstiger 175 000 000 euro och investeringen eller projektet har en inverkan på energiförbrukningen och energieffektiviteten, ska den verksamhetsutövare som planerar investeringen eller projektet före investeringsbeslutet fatta utreda alternativa kostnadseffektiva energieffektivitetslösningar i enlighet med principen om energieffektivitet först. Alternativa energieffektivitetslösningar behöver dock inte utredas om syftet med investeringsbeslutet inte kan uppnås på något annat sätt eller om de alternativa sätten inte leder till ett betydligt mer energieffektivt slutresultat.

3 b §

Anmälan om tillämpning av principen om energieffektivitet först

En verksamhetsutövare som planerar en sådan investering eller ett sådant projekt som avses i 3 a § 2 mom. ska lämna en anmälan till Energimyndigheten om tillämpning av principen om energieffektivitet först. Anmälan ska åtföljas av en tillräcklig redogörelse över utredningens innehåll eller uppgift om att energieffektiva alternativ saknas.

Anmälan ska lämnas till Energimyndigheten innan byggnads- eller uppgraderingsarbetet inleds.

1 b kap.

Skyldigheter som gäller offentliga sektorn

3 c §

Skyldighet för offentliga organ att redovisa sin slutliga energiförbrukning

Offentliga organ ska övervaka sin slutliga energiförbrukning. Offentliga organ ska årligen redovisa sin slutliga energiförbrukning till Energimyndigheten.

Offentliga organ ska lämna de uppgifter som avses i 1 mom. senast den 30 april för varje föregående kalenderår.

Offentliga organ kan fullgöra sin i 1 mom. avsedda skyldighet via systemet med frivilliga energieffektivitetsavtal.

Betänkande EkUB 21/2025 rd

3 d §

Beaktande av energieffektivitet i regionala och lokala myndigheters långsiktiga planering

Kommuner, landskapsförbund och välfärdsområden (*regionala och lokala myndigheter*) ska i sin långsiktiga planering beakta energieffektivitet, om planeringen har ett väsentligt samband med energiproduktion eller energiförbrukning eller har en väsentlig inverkan på myndighetens klimatåtgärder.

Vid beredning som gäller beaktandet av energieffektivitet i den långsiktiga planeringen ska den regionala eller lokala myndigheten beakta bestämmelserna om möjligheterna för regioninvånare, kommuninvånare, serviceanvändare och intressentgrupper att delta och påverka.

Regionala och lokala myndigheter kan fullgöra sin i 1 mom. föreskrivna skyldighet genom att utarbeta en plan inom ramen för systemet med frivilliga energieffektivitetsavtal.

3 e §

Värme- och kylplaner

Kommuner med fler än 45 000 invånare ska utarbeta en plan över möjligheterna att göra uppvärmningen mer energieffektiv genom utnyttjande av spillvärme och ökad användning av förnybar energi. En anmälan om att planen utarbetats ska lämnas till Energimyndigheten. Anmälan ska åtföljas av en redogörelse över planens innehåll.

3 f §

Köp och hyra av byggnader med hög energiprestanda

Offentliga organ får endast köpa och endast ingå nya hyresavtal om sådana befintliga byggnader som uppfyller de i 11 § i bygglagen (751/2023) avsedda kriterierna för nära-nollenergibyggnad och de i 37 § 2 mom. i bygglagen föreskrivna kraven avseende energiprestanda och som har ett gällande energicertifikat i enlighet med lagen om energicertifikat för byggnader (50/2013), om inte syftet med upphandlingen är

- 1) genomgripande renovering eller rivning av byggnaden,
- 2) att sälja byggnaden vidare utan att använda den för det offentliga organets eget syfte, eller
- 3) att bevara byggnaden som en byggnad med officiellt skydd som del av en viss miljö, eller på grund av dess särskilda arkitektoniska eller historiska värde.

Det som föreskrivs i 1 mom. ska dock iakttas endast om det är möjligt med avseende på kostnadseffektivitet, ekonomisk genomförbarhet, hållbarhet i vidare bemärkelse, teknisk lämplighet samt tillräcklig konkurrens. Avvikelse från kraven på energieffektivitet kan också göras på försvars- och säkerhetsgrunder.

Betänkande EkUB 21/2025 rd

1 c kap.

Energiledningssystem

3 g §

Obligatoriskt energiledningssystem

Om ett företag har en genomsnittlig slutlig energiförbrukning per år som överstiger 23 600 megawattimmar under de föregående tre kalenderåren ska företaget införa ett energiledningssystem som certifierats av ett ackrediterat organ i enlighet med tillämpliga europeiska eller internationella standarder.

Företaget ska göra en anmälan till Energimyndigheten, om dess slutliga energiförbrukning under ett kalenderår överstiger 23 600 megawattimmar.

3 h §

Befrielse från kravet på ett obligatoriskt energiledningssystem

Om ett företag tillämpar ett miljöledningssystem som certifierats av ett ackrediterat organ i enlighet med tillämpliga europeiska eller internationella standarder och företaget har genomfört en i 4 § avsedd energibesiktning i enlighet med de minimikrav som föreskrivs i denna lag och med stöd av den, anses företaget uppfylla kravet i 3 g § på införande av ett energiledningssystem.

Om ett företag tillämpar ett miljöledningssystem som certifierats av ett ackrediterat organ i enlighet med tillämpliga europeiska eller internationella standarder och företaget deltar i ett frivilligt energieffektivitetsavtal undertecknat med en statlig myndighet vilket inbegriper en energibesiktning genomförd i enlighet med de minimikrav som föreskrivs i denna lag och med stöd av den, anses företaget uppfylla kravet i 3 g § på införande av ett energiledningssystem.

Om ett företag tillämpar ett energitjänsteavtal som innehåller beståndsdelarna av ett energiledningssystem, anses företaget uppfylla kravet på införande av ett energiledningssystem i 3 g § 1 mom. till den del företagets slutliga energiförbrukning omfattas av energitjänsteavtalet. Energitjänsteavtalet ska innehålla följande beståndsdelar av ett energiledningssystem:

- 1) övervakning av den faktiska energiförbrukningen,
- 2) åtgärder som genomförts för att öka energieffektiviteten,
- 3) mätning av ökningen av energieffektiviteten, och
- 4) överensstämmelse med kraven i bilaga XV till energieffektivitetsdirektivet.

Betänkande EkUB 21/2025 rd

2 kap.

Energibesiktningar

4 §

Energibesiktning i ett företag

Vid energibesiktning i ett företag ska företagets samtliga energiförbrukningsobjekt beaktas. Energibesiktningen i ett företag ska omfatta separata objektsspecifika besiktningar av ett så stort antal verksamheter inom företaget att en tillförlitlig bild av företagets totala energieffektivitet kan bildas och de viktigaste möjligheterna att höja den på ett tillförlitligt sätt kan konstateras.

6 §

Obligatorisk energibesiktning i ett företag

Om ett företag har en genomsnittlig slutlig energiförbrukning per år som överstiger 2 700 megawattimmar under de föregående tre kalenderåren och företaget inte har infört något i 3 g § avsett energiledningssystem, ska det göra en energibesiktning i företaget.

En obligatorisk energibesiktning i ett företag ska genomföras med minst fyra års mellanrum. De objektsbesiktningar som ska ingå i den obligatoriska energibesiktningen i ett företag får inte ha genomförts tidigare än fyra år före den obligatoriska energibesiktningen.

Företaget ska göra en anmälan till Energimyndigheten, om dess slutliga energiförbrukning under ett kalenderår överstiger 2 700 megawattimmar.

7 §

Befrielse från obligatorisk energibesiktning

Om ett företag tillämpar ett miljöförvaltningssystem som certifierats av ett ackrediterat organ i enlighet med tillämpliga europeiska eller internationella standarder och som inbegriper energibesiktning som uppfyller i denna lag och med stöd av den föreskrivna minimikrav, anses företaget uppfylla kravet på obligatorisk energibesiktning i 6 §.

Om ett företag deltar i ett frivilligt energieffektivitetsavtal som undertecknats med en statlig myndighet och som inbegriper en energibesiktning som genomförts enligt de minimikrav som föreskrivs i denna lag och med stöd av den, anses företaget uppfylla kravet på obligatoriska energibesiktningar i 6 §.

Om ett företag tillämpar ett energitjänsteavtal som innehåller bestandsdelarna i ett energiledningssystem, anses företaget uppfylla kravet på energibesiktning i 6 § 1 mom. till den del företagets slutliga energiförbrukning omfattas av energitjänsteavtalet. Energitjänstavtalet ska innehålla följande bestandsdelar av ett energiledningssystem:

- 1) övervakning av den faktiska energiförbrukningen,
- 2) åtgärder som genomförts för att öka energieffektiviteten,
- 3) mätning av framstegen, och
- 4) överensstämmelse med kraven i bilaga XV till energieffektivitetsdirektivet.

Betänkande EkUB 21/2025 rd

8 §

Minimikrav på energibesiktning

Energibesiktningen i ett företag ska göras för hela koncernen eller företaget och den ska innehålla en översikt över företagets alla verksamheter.

Energibesiktningen i ett företag ska innefatta ett sådant urval av individuella objektsbesiktningar som ger en tillförlitlig bild av företagets totala energieffektivitet och göra det möjligt att på ett tillförlitligt sätt identifiera de viktigaste möjligheterna att förbättra energieffektiviteten och minska energiförbrukningen samt potentialen för förbrukning eller produktion av förnybar energi. I energibesiktningen i ett företag ska alltid inkluderas minst en objektsbesiktning, utom om företaget inte har ett enda energiförbrukningsobjekt där det är ändamålsenligt och ekonomiskt motiverat att göra en energibesiktning.

Vid energibesiktningen i ett företag ska viktiga resultat av objektsbesiktningar och åtgärder för förbättring av energieffektiviteten vid företaget presenteras. Energibesiktningen ska om möjligt innefatta en plan för de objektsbesiktningar som inkluderas i den följande energibesiktningen i företaget och tidpunkterna för dessa.

Vid energibesiktningen i ett företag ska tillförlitliga, aktuella och, om möjligt, uppmätta och spårbara operativa uppgifter om energiförbrukning och förbrukningsprofiler användas. Uppgifterna ska lagras med tanke på en historisk analys och uppföljningen av resultat.

Energibesiktningen i ett företag får inte innehålla klausuler som förhindrar att besiktningsresultat lämnas ut till en tredje part.

Närmare bestämmelser om minimikraven på energibesiktningar i företag och antalet objektsbesiktningar får utfärdas genom förordning av statsrådet.

12 §

Handlingsplan efter energibesiktning i ett företag

Ett företag ska utarbeta en handlingsplan på grundval av rekommendationerna från energibesiktningen i företaget. Handlingsplanen ska utarbetas med minst fyra års mellanrum, i anslutning till energibesiktningen. I handlingsplanen ska åtgärder fastställas för att genomföra varje rekommendation, med undantag för rekommendationer som inte är tekniskt eller ekonomiskt genomförbara. I den verksamhetsberättelse som avses i bokföringslagen (1336/1997) ska företaget ta in handlingsplanen och uppgift om rekommendationernas genomförandegrad. Om företaget inte är skyldigt att foga en verksamhetsberättelse till sitt bokslut, ska handlingsplanen och uppgift om rekommendationernas genomförandegrad tas in i noterna till bokslutet. Företaget ska offentliggöra handlingsplanen och uppgift om rekommendationernas genomförandegrad avgiftsfritt.

Om företaget är skyldigt att upprätta en hållbarhetsrapport, kan företaget i den rapporten ta in handlingsplanen och uppgift om rekommendationernas genomförandegrad. Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte sådan information som avses i 2 § 1 punkten i lagen om företagshemligheter (595/2018).

Betänkande EkUB 21/2025 rd

3 a kap.

Avtal om detaljförsäljning av värme och kyla

18 a §

Bestämmelsernas tvingande natur

Avvikelse från bestämmelserna i detta kapitel får inte genom avtal göras till nackdel för slutkunden.

18 b §

Upplysningar i avtal om värme eller kyla

Utöver vad som annanstans i lag föreskrivs om upplysningar som ska lämnas innan avtal ingås, ska en försäljare av värme eller kyla i detaljistledet innan avtal ingås upplysa slutkunden om

- 1) sitt namn och sina kontaktuppgifter,
- 2) de prestationer eller tjänster som tillhandahålls och kvaliteten på dem,
- 3) var och hur slutkunder kan få information om gällande priser, underhålls- och driftsavgifter, priser på tillbehör och andra eventuella kostnader,
- 4) avtalets giltighetstid samt villkoren för förlängning och uppsägning av avtalet,
- 5) slutkundens rätt till skadestånd och annan gottgörelse samt vilka förfaranden som gäller i fråga om dem, om prestationen eller tjänsten kvalitativt inte motsvarar det som avtalats,
- 6) det besvärsförfarande och förfarande för tvistlösning som står till förfogande och hur de inleds, och
- 7) var slutkunder kan få information om sina rättigheter.

Den information som avses ovan i denna paragraf ska i överenskommen form skrivas in i avtalet eller i det bekräftelsemeddelande som sänds om avtalet. Avtalet med slutförbrukaren eller bekräftelsen ska dessutom synligt innehålla ett kortfattat och enkelt formulerat sammandrag av de viktigaste avtalsvillkoren. Sammandraget ska innehålla uppgift om de priser som försäljaren i detaljistledet tillämpar. Försäljaren ska förse slutkunden med ett eget exemplar av avtalet eller information om det avtal som ingåtts och de priser och andra villkor som tillämpas på avtalet. Försäljaren ska dessutom offentliggöra sina allmänna prislistor, serviceavgifter och allmänna avtalsvillkor på sin webbplats.

Försäljaren ska se till att slutkunder har tillgång till upplysningar i tillgänglig form om de avtal som de har ingått.

En energidetaljist ska i sin verksamhet iaktta tillbörlig aktsamhet och i alla situationer handla utan obefogat dröjsmål.

18 c §

Slutkundens skyldigheter

Slutkunden till energidetaljisten ska på begäran av en slutförbrukare förse slutförbrukaren med ett sammandrag av de centrala villkoren i avtalet om värme eller kyla och av de centrala uppgif-

Betänkande EkUB 21/2025 rd

terna i det avtal som gäller inköp av värme eller kyla, inbegripet de upplysningar som avses i 18 b § 1 mom.

Slutkunden ska utan dröjsmål underrätta slutförbrukaren om sådana ändringar som energidetaljisten gjort i avtalsvillkoren och som påverkar slutförbrukaren.

18 d §

Betalningssätt

En energidetaljist ska erbjuda slutkunderna olika betalningssätt samt flexibla arrangemang för betalning av fakturorna. De alternativ som erbjuds får inte vara förenade med ogrundade villkor eller villkor som diskriminerar någon kundgrupp. I villkoren för betalningssätten får hänsyn tas till skäliga skillnader i de kostnader som detaljisten orsakas av att erbjuda olika betalningssätt.

18 e §

Ändring av avtalsvillkoren

En försäljare av värme eller kyla i detaljistledet får ändra de priser och övriga avtalsvillkor som anges i avtalet om värme eller kyla endast

1) på en grund som har specificerats i avtalet, förutsatt att innehållet i avtalet inte ändras i väsentlig mån,

2) om ändringen baserar sig på en ändring av lagstiftningen eller på ett myndighetsbeslut som försäljaren inte har kunnat beakta då avtalet ingicks, eller

3) om det finns särskilda skäl till ändringen till följd av en väsentlig förändring i förhållandena, översyn av föråldrade avtals- eller prissättningsarrangemang eller genomförande av åtgärder som behövs för energisparandet.

Villkoren i ett tidsbegränsat avtal får emellertid inte ändras på de grunder som avses i 1 mom. 1 och 3 punkten.

Försäljaren i detaljistledet har dessutom rätt att göra sådana små ändringar i avtalsvillkoren som inte påverkar det centrala innehållet i avtalet.

Försäljaren i detaljistledet ska sända slutkunden ett meddelande om hur och från vilken tidpunkt priserna eller andra avtalsvillkor ändras och vad som ligger till grund för ändringen. Om grunden är något annat än en ändring av lagstiftningen eller ett myndighetsbeslut, får ändringen av avtalsvillkoren träda i kraft för en konsument tidigast två månader och för andra slutkunder tidigast en månad efter att meddelandet sänts.

18 f §

Avbrott i leverans av värme eller kyla av orsaker som beror på slutkunden

Leveransen av värme eller kyla får avbrytas, om slutkunden i väsentlig grad har försummat att betala avgifterna till försäljaren i detaljistledet eller annars väsentligt har brutit mot sina förpliktelser enligt avtalet. Innan leveransen avbryts ska en skriftlig anmärkning om betalningsförsummelsen eller något annat avtalsbrott sändas till slutkunden och därefter tidigast två veckor efter att anmärkningen har sänts en separat varning om att leveransen kommer att avbrytas. I en varning

Betänkande EkUB 21/2025 rd

som sänds till en konsument ska det nämnas hur konsumenten ska gå till väga för att kunna åberopa de rättigheter som avses i denna paragraf och också ges anvisningar om hur konsumenten kan reda ut ärendet och finna alternativa betalningssätt.

Om orsaken till avbrottet är slutkundens betalningsförsummelse får leveransen avbrytas tidigast fem veckor efter det att avgiften har förfallit till betalning. Om orsaken är något annat avtalsbrott får leveransen avbrytas tidigast fem veckor efter det att slutkunden första gången fick en anmärkning om avtalsbrottet och avtalsbrottet inte har avhjälpits i tid före den tidpunkt då leveransen enligt varningen kommer att avbrytas.

Om försummelsen av betalningen har berott på slutkundens betalningssvårigheter som slutkunden råkat i på grund av allvarlig sjukdom, arbetslöshet eller någon annan särskild omständighet, huvudsakligen utan att själv vara orsak till den, får leveransen avbrytas tidigast tre månader efter förfallodagen för betalningen.

Leverans av värme eller kyla får av synnerligen vägande skäl avbrytas också tidigare än fem veckor efter meddelande om avtalsbrott.

Leveransen till en byggnad avsedd som stadigvarande bostad för slutkunden eller slutförbrukaren eller till en del av en sådan får trots obetalda avgifter inte avbrytas under tiden från ingången av oktober till utgången av april innan fyra månader har förflutit från förfallodagen för den obetalda avgiften.

5 kap.

Energieffektiv värme och kyla

27 §

Effektiva system för fjärrvärme och fjärrkyla

En verksamhetsutövare som planerar ett nytt effektivt system för fjärrvärme och fjärrkyla ska säkerställa att systemet uppfyller kriterierna för effektiva system för fjärrvärme och fjärrkyla när det tas i drift. Fossila bränslen får inte användas för produktion av värme eller kyla i nya effektiva system för fjärrvärme och fjärrkyla. **Fossila bränslen får användas som start- och reservbränsle.**

En verksamhetsutövare som planerar nya produktionsenheter för värme eller kyla i ett befintligt system för fjärrvärme och fjärrkyla eller en omfattande uppgradering av befintliga produktionsenheter ska säkerställa att användningen av fossila bränslen i systemet, med undantag för naturgas, inte ökar jämfört med ett genomsnitt av årsförbrukningen under de föregående tre kalenderåren med full drift före uppgraderingen. Verksamhetsutövaren ska säkerställa att fossila bränslen inte används vid produktionsenheter för värme eller kyla som är nya eller har genomgått omfattande uppgradering. **Fossila bränslen får användas som start- och reservbränsle.**

Ett system för fjärrvärme och fjärrkyla betraktas som effektivt

1) till utgången av 2027 förutsatt att det använder minst 50 procent förnybar energi, 50 procent spillvärme, 75 procent kraftvärmeproducerad värme eller 50 procent av en kombination av sådan energi och värme,

2) åren 2028—2034 förutsatt att det använder minst 50 procent förnybar energi, 50 procent spillvärme, 50 procent förnybar energi och spillvärme, 80 procent högeffektiv kraftvärmeproducerad värme eller åtminstone en kombination av sådan värmeenergi som går in i nätet där andelen

Betänkande EkUB 21/2025 rd

förnybar energi är minst 5 procent och den totala andelen förnybar energi, spillvärme och högeffektiv kraftvärmeproducerad värme är minst 50 procent,

3) åren 2035—2039 förutsatt att det använder minst 50 procent förnybar energi, 50 procent spillvärme, eller 50 procent förnybar energi och spillvärme, eller ett system där den totala andelen förnybar energi, spillvärme eller högeffektiv kraftvärmeproducerad värme är minst 80 procent och där den totala andelen förnybar energi eller spillvärme dessutom är minst 35 procent,

4) åren 2040—2044 förutsatt att det använder minst 75 procent förnybar energi, 75 procent spillvärme eller 75 procent förnybar energi och spillvärme, eller ett system som använder minst 95 procent förnybar energi, spillvärme och högeffektiv kraftvärmeproducerad värme och där den totala andelen förnybar energi eller spillvärme dessutom är minst 35 procent,

5) åren 2045—2049 förutsatt att det använder minst 75 procent förnybar energi, 75 procent spillvärme eller 75 procent förnybar energi och spillvärme,

6) från och med den 1 januari 2050 förutsatt att det använder enbart förnybar energi, enbart spillvärme eller enbart en kombination av förnybar energi och spillvärme.

Ett system för fjärrvärme och fjärrkyla betraktas också som effektivt, om det har följande maximala mängder växthusgasutsläpp per enhet värme eller kyla som levereras till kunderna:

- 1) 200 gram per kilowattimme till utgången av 2025,
- 2) 150 gram per kilowattimme åren 2026—2034,
- 3) 100 gram per kilowattimme åren 2035—2044,
- 4) 50 gram per kilowattimme åren 2045—2049,
- 5) 0 gram per kilowattimme från ingången av 2050.

27 a §

Plan för uppfyllande av kriterierna för effektiva system för fjärrvärme och fjärrkyla

Verksamhetsutövare som driver befintliga system för fjärrvärme och fjärrkyla där den totala utgående värmen och kylan överstiger 5 megawatt och vilka enligt uppgifterna för 2026 inte uppfyller kriterierna för effektiva system för fjärrvärme och fjärrkyla ska utarbeta en plan för hur kriterierna ska uppfyllas. Verksamhetsutövaren ska göra en anmälan om planen till Energimyndigheten vart femte år. Planen ska bifogas anmälan.

27 b §

Kostnadsnyttoanalys

När en termisk elproduktionsanläggning med en bränsleeffekt på mer än 10 megawatt planeras eller genomgår en omfattande uppgradering, ska verksamhetsutövaren göra en kostnadsnyttoanalys för att utvärdera kostnaderna för och fördelarna med att driva den som ett högeffektivt kraftvärmeverk.

När en industrianläggning med en total tillförd värmeeffekt på mer än 8 megawatt planeras eller genomgår en omfattande uppgradering, ska verksamhetsutövaren göra en kostnadsnyttoanalys för att utvärdera utnyttjandet av spillvärme i anläggningen eller utanför anläggningen.

När en specialiserad anläggning med en total tillförd effekt på över 7 megawatt, såsom anläggningar för rening av avloppsvatten och LNG-anläggningar, planeras eller genomgår en omfattan-

Betänkande EkUB 21/2025 rd

de uppgradering, ska verksamhetsutövaren göra en kostnadsnyttoanalys för att utvärdera utnyttjandet av spillvärme i anläggningen eller utanför anläggningen.

När en datacentral med en total energitillförselnivå på över 1 megawatt planeras eller genomgår en omfattande uppgradering, ska verksamhetsutövaren göra en kostnadsnyttoanalys för att utvärdera utnyttjandet av spillvärme i anläggningen eller utanför anläggningen.

Installation av utrustning avsedd för avskiljning av koldioxid som produceras av en förbränningsanläggning för att lagras i enlighet med lagen om avskiljning och lagring av koldioxid (416/2012) betraktas inte som uppgradering.

Närmare bestämmelser om innehållet i kostnadsnyttoanalysen får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

28 §

Befrielse från skyldigheten att göra kostnadsnyttoanalys

Trots det som föreskrivs i 27 b § behöver en kostnadsnyttoanalys inte göras när det är fråga om

1) en anläggning som används vid toppbelastning eller för reservkraft och som planeras vara i drift mindre än 1 500 driftstimmar per år,

2) en anläggning som behöver vara placerad nära en geologisk lagringsplats som godkänts i enlighet med lagen om avskiljning och lagring av koldioxid,

3) en ny energiproduktionsanläggning med en liten effekt som ingår i ett befintligt fjärrvärmenät och det inte finns tillgång till användbar överskottsvärme från industrin i närheten av fjärrvärmenätet,

4) en ny industrianläggning eller en industrianläggning som genomgår en uppgradering, om anläggningen genererar användbar överskottsvärme i liten utsträckning och inget fjärrvärmenät finns i närheten av den,

5) en datacentral vars spillvärme används eller kommer att användas i ett fjärrvärmenät eller direkt för uppvärmning av utrymmen inomhus, varmvatten för hushållsbruk eller annan användning i den byggnad eller grupp av byggnader eller de lokaler där den är belägen, eller

6) en anläggning som är belägen inom ett område med en liten efterfrågan på fjärrvärme.

Närmare bestämmelser om befrielsegrunder som avses i 1 mom. 3–6 punkten får utfärdas genom förordning av statsrådet.

29 §

Anmälan om kostnadsnyttoanalys

Den verksamhetsutövare som är ansvarig för ett projekt ska lämna en anmälan till Energimyndigheten om att en kostnadsnyttoanalys har gjorts. Anmälan ska innehålla uppgift om resultatet av kostnadsnyttoanalysen och om huruvida verksamhetsutövaren ämnar driva den i 27 § 1 mom. avsedda elproduktionsanläggningen som kraftvärmeverk eller utnyttja överskottsvärme i de situationer som avses i 27 § 2, 3 eller 4 mom. Anmälan ska lämnas till Energimyndigheten innan byggnads- eller uppgraderingsarbetet inleds.

Energimyndigheten kan inom en månad från mottagandet av anmälan begära ytterligare utredning, om den anmälan som inlämnats inte är tillräcklig eller om verksamhetsutövaren meddelar att denne inte driver anläggningen som kraftvärmeverk eller utnyttjar överskottsvärme trots att

Betänkande EkUB 21/2025 rd

kostnadsnyttoanalysen visar att sådan drift eller sådant utnyttjande av överskottsvärme är lönsamt. Ytterligare utredning ska lämnas till Energimyndigheten inom en månad efter myndighetens begäran. Byggnads- eller uppgraderingsarbetena får inte fortsätta innan ytterligare utredning har lämnats.

Närmare bestämmelser om anmälan om kostnadsnyttoanalys och om vad den ska innehålla får utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 a kap.

Offentlig upphandling

29 a §

Krav på energieffektivitet vid offentlig upphandling

Upphandlande enheter enligt lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016), nedan *upphandlingslagen*, och lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (1398/2016) ska iaktta de skyldigheter som föreskrivs i detta kapitel när de ingår ett upphandlingskontrakt eller koncessionskontrakt som omfattas av de lagarna och till sitt värde är minst lika stort som de EU-tröskelvärden som anges i de lagarna.

Är det inte tekniskt genomförbart att iaktta de skyldigheter i detta kapitel som gäller tilldelning av upphandlingskontrakt eller koncessioner, behöver den upphandlande enheten inte göra det.

En upphandlande enhet som planerar en i 1 mom. avsedd upphandling eller koncession ska tillämpa principen om energieffektivitet först genom att bedöma alternativa kostnadseffektiva energieffektivitetslösningar.

En upphandlande enhet som för ett offentligt organs räkning planerar att genomföra en byggtreprenad, en tjänsteupphandling som gäller en byggnad som det offentliga organet äger eller någon annan tjänsteupphandling ska bedöma möjligheten att använda energitjänsteavtal.

29 b §

Upphandling av produkter

Om föremålet för upphandlingen är en produkt som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om krav på ekodesign för och energimärkning av produkter (1005/2008) och produkten är försedd med energimärkning i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1369 om fastställande av en ram för energimärkning och om upphävande av direktiv 2010/30/EU, får den upphandlande enheten upphandla endast produkter som hör till de två högsta i betydande grad utnyttjade energieffektivitetsklasserna.

Om produkten inte har någon energimärkning men omfattas av krav på energieffektivitet i en förordning utfärdad av Europeiska kommissionen med stöd av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/125/EG om upprättande av en ram för att fastställa krav på ekodesign för energirelaterade produkter eller Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1781 om upprättande av en ram för att fastställa ekodesignkrav för hållbara produkter, om ändring av direktiv (EU) 2020/1828 och förordning (EU) 2023/1542 och om upphävande av direktiv 2009/125/EG, får den

Betänkande EkUB 21/2025 rd

upphandlande enheten upphandla endast produkter som motsvarar de referensvärden för energieffektivitet som anges i den av kommissionen utfärdade förordningen.

Om föremålet för upphandlingen är en uppsättning produkter vilka både separat och alla tillsammans som produktpaket omfattas av tillämpningsområdet för en i 1 mom. avsedd genomförandeakt, får den upphandlande enheten ge den samlade energieffektiviteten för produktpaketet företräde framför enskilda produkters energieffektivitet.

Om föremålet för upphandlingen är däck som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning EG nr 1222/2009 om märkning av däck vad gäller drivmedelseffektivitet och andra väsentliga parametrar, får den upphandlande enheten upphandla endast däck som hör till den högsta klassen för drivmedelseffektivitet. Däck som omfattas av den förordningen och som inte hör till den högsta klassen för drivmedelseffektivitet får dock upphandlas, om det är motiverat av säkerhetsskäl eller folkhälsoskäl.

29 c §

Upphandling av tjänster

Om föremålet för upphandlingen är en tjänst och anbudsförfrågan omfattar nya produkter som köps in i syfte att producera tjänsten, ska den upphandlande enheten i anbudsförfrågan förutsätta att produkterna uppfyller de krav som föreskrivs i 29 b §.

29 d §

Undantagsbestämmelser

Bestämmelserna i 29 a § tillämpas på upphandlingskontrakt enligt lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling (1531/2011) endast till den del paragrafen inte står i konflikt med karaktären hos och det huvudsakliga syftet för försvarsförvaltningens och gränsbevakningsväsendets verksamhet.

Bestämmelserna i 29 a § tillämpas inte heller om tillämpning av dem skulle äventyra allmän säkerhet eller förhindra insatser mot nödsituationer som gäller folkhälsan.

5 b kap.

Datacentraler

29 e §

Tillvaratagande av spillvärme från datacentraler

Spillvärme från en datacentral vars totala effekt överstiger 1 megawatt ska tas till vara. Om spillvärme från en befintlig datacentral inte till någon del tas till vara, ska operatören av datacentralen genom att göra en kostnadsnyttoanalys påvisa att tillvaratagande inte är tekniskt eller ekonomiskt genomförbart.

Betänkande EkUB 21/2025 rd

Datacentralen ska lämna en anmälan till Energimyndigheten om att en kostnadsnyttoanalys har gjorts och upplysa myndigheten om att det inte är tekniskt eller ekonomiskt genomförbart att ta till vara spillvärme.

Närmare bestämmelser om vad anmälan ska innehålla och hur den ska lämnas in får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

29 g §

Behörig myndighet

Energimyndigheten är behörig nationell myndighet i fråga om de åtgärder som krävs för att genomföra kommissionens delegerade förordning (EU) 2024/1364 om den första delen av inrättandet av ett gemensamt unionssystem för bedömning av datacentraler.

6 kap.

Särskilda bestämmelser

30 §

Myndigheter och deras uppgifter

Arbets- och näringsministeriet ska sköta den allmänna styrningen och övervakningen av verkställigheten av denna lag.

Energimyndigheten ska sköta tillsynen över efterlevnaden av denna lag och av de bestämmelser och myndighetsföreskrifter som har utfärdats med stöd av den.

Konsumentombudsmannen har tillsyn över att villkoren i de avtal som avses i 3 a kap. samt energidetaljisters förfarande vid marknadsföring och i kundrelationer enligt det kapitlet är lagenliga med hänsyn till konsumentskyddet. Bestämmelser om tillsynen finns i konsumentskyddslagen.

30 a §

Tillsyn över certifierade energiledningssystem och energibesiktningar

Energimyndigheten utövar tillsyn över att företag inför certifierade energiledningssystem och att de genomför obligatoriska energibesiktningar i företaget i enlighet med denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. En viss andel av de energibesiktningar i företag som genomförs varje år ska granskas. Närmare bestämmelser om antalet energibesiktningar som ska granskas årligen samt om sättet att genomföra granskningarna får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

Energimyndigheten har rätt att i granskningssyfte få tal del av rapporterna om ett företags obligatoriska energibesiktning och om en objektsbesiktning som ingår i energibesiktningen samt övrig information som behövs för tillsynen. Energibesiktningsrapporten, den däri ingående objektsbesiktningsrapporten samt övrig information som myndigheten behöver för tillsynen ska lämnas

Betänkande EkUB 21/2025 rd

till Energimyndigheten inom en månad efter begäran från Energimyndigheten. Rapporterna om energibesiktningen och objektsbesiktningen får inte vara mer än fyra år gamla.

På begäran av Energimyndigheten ska Patent- och registerstyrelsen för ordnandet av tillsynen lämna Energimyndigheten uppgifter om företag i handelsregistret. Uppgifterna ska lämnas utan dröjsmål och avgiftsfritt.

30 b §

Myndighetens rätt till information

Trots sekretessbestämmelserna har Energimyndigheten rätt att av företag, verksamhetsutövare och övriga aktörer som omfattas av skyldigheter enligt denna lag eller enligt bestämmelser utfärdade med stöd av den få sådana upplysningar som är nödvändiga för tillsynen över efterlevnaden av denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

30 c §

Myndighetens inspektionsrätt

Energimyndigheten har rätt att få tillträde till de lokaler, utrymmen och områden som den som är föremål för tillsynen besitter, om detta är nödvändigt för tillsynen enligt denna lag, och att utföra inspektioner där och vidta andra åtgärder som tillsynen förutsätter. Tillsynsåtgärderna får dock utsträckas till sådana utrymmen som är avsedda för boende av permanent natur endast om det finns anledning att misstänka att ett brott enligt 16 kap. 8 § i strafflagen (39/1889) har begåtts och inspektionen är nödvändig för att utreda de omständigheter som är föremål för inspektionen.

När Energimyndigheten utför en inspektion har myndigheten rätt att omhänderta de handlingar och övriga material som den som är föremål för tillsynen innehar, om det är nödvändigt för att syftet med inspektionen ska uppnås. Materialet ska återlämnas så snart det inte längre behövs för inspektionen.

På inspektionen tillämpas 39 § i förvaltningslagen (434/2003).

31 §

Åtgärder vid överträdelse eller försummelse

Energimyndigheten får förelägga den som försummar att iaktta eller bryter mot denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den att fullgöra sin skyldighet. I sitt beslut får myndigheten bestämma hur överträdelsen eller försummelsen ska åtgärdas. I beslutet får myndigheten också bestämma att en avgift som tagits ut felaktigt ska betalas tillbaka till kunden.

Energimyndigheten får förena ett förbud eller föreläggande som den meddelat med stöd av denna lag med vite eller med hot om tvångsutförande eller hot om avbrytande. Bestämmelser om föreläggande och utdömande av vite samt om beslut om verkställighet av tvångsutförande och avbrytande finns i viteslagen (1113/1990).

Betänkande EkUB 21/2025 rd

31 a §

Avgiftsbelagda myndighetsprestationer

Energimyndigheten har rätt att ta ut avgift för behandling av anmälningar och andra ärenden som omfattas av denna lag.

Bestämmelser om de allmänna grunderna för när Energimyndighetens prestationer ska vara avgiftsbelagda och för storleken av de avgifter som uppbärs för prestationerna och om övriga grunder för avgifterna finns i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

32 §

Ändringssökande

På sökande av ändring i Energimyndighetens beslut tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Beslut av Energimyndigheten om att utföra inspektion får emellertid inte överklagas genom separata besvär.

På sökande av ändring i sådana beslut om offentlig upphandling som avses i 5 a kap. tillämpas 16 kap. i upphandlingslagen.

32 a §

Verkställbarhet av Energimyndighetens beslut

Ett beslut som Energimyndigheten har meddelat med stöd av denna lag ska iakttas även om det överklagats, om inte Energimyndigheten eller förvaltningsdomstolen bestämmer något annat. Ett beslut som gäller återbetalning till en enskild kund av avgifter som tagits ut på felaktiga grunder eller ett beslut som gäller utdömande av vite får dock inte verkställas innan det har vunnit laga kraft.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Skyldigheten enligt 3 c § gäller från och med ikraftträdandedagen kommuner med fler än 50 000 invånare, från och med den 1 januari 2027 kommuner med fler än 5 000 invånare och från och med den 1 januari 2030 alla kommuner.

Kommuner vars invånarantal vid ikraftträdandet av denna lag överstiger 50 000 ska första gången lämna de uppgifter som avses i 3 c § 1 mom. senast den 30 april 2026. Kommuner vars invånarantal den 31 december 2026 överstiger 5 000 ska första gången lämna de uppgifter som avses i 3 c § 1 mom. senast den 30 april 2028. Kommuner vars invånarantal den 31 december 2029 understiger 5 000 ska första gången lämna de uppgifter som avses i 3 c § 1 mom. senast den 30 april 2031. Alla offentliga organ ska lämna de uppgifter som avses i 3 c § 1 mom. för året 2021 senast den 31 oktober 2026.

Energiledningssystem enligt 3 g § ska införas senast den 11 oktober 2027.

Företag ska göra en energibesiktning enligt 6 § senast den 11 oktober 2026, om företaget för första gången omfattas av skyldigheten.

Betänkande EkUB 21/2025 rd

Naturgas får användas för produktion av värme eller kyla i ett i 27 § 1 mom. avsett effektivt system för fjärrvärme och fjärrkyla fram till den 31 december 2030.

Naturgas får användas i en i 27 § 2 mom. avsedd produktionsenhet för värme eller kyla som är ny eller genomgått omfattande uppgradering fram till den 31 december 2030.

Verksamhetsutövare ska första gången lämna in en anmälan om en plan enligt 27 a § till Energimyndigheten senast den 30 september 2027. Om systemet på basis av uppgifter för 2030 inte uppfyller kriterierna enligt 27 §, ska anmälan lämnas in senast den 30 september 2031.

En anmälan om kostnadsnyttoanalys för en datacentral enligt 29 j § ska första gången lämnas till Energimyndigheten senast den 31 december 2027.

2.

Lag

om ändring av 19 § i elmarknadslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 19 § i elmarknadslagen (588/2013), sådan paragrafen lyder delvis ändrad i lagarna 730/2021 och 201/2025, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

19 §

Skyldighet att utveckla nätet

Vid planering och utveckling av sitt elnät samt vid investeringsbeslut som gäller nätet ska nätinnehavaren tillämpa principen om energieffektivitet först enligt 3 § 26 punkten i energieffektivitetslagen (1429/2014). Nätinnehavaren ska övervaka den totala volymen av nätförluster i sitt elnät samt optimera den totala volymen av förluster och förbättra energieffektiviteten i sitt elnät på bästa sätt i tekniskt och ekonomiskt hänseende, med beaktande av nätlösningar baserade på smart teknik. Energimyndigheten får meddela närmare föreskrifter om de metoder som ska användas för bedömning av alternativ vid tillämpning av principen om energieffektivitet först och närmare föreskrifter om hur Energimyndigheten ska upplysas om att de skyldigheter som avses i detta moment har fullgjorts. Nätinnehavaren kan fullgöra sin skyldighet att lämna upplysningar om nätoptimering via systemet med frivilliga energieffektivitetsavtal.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av naturgasmarknadslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas i naturgasmarknadslagen (587/2017) till 14 § ett nytt 2 mom. och till lagen en ny 20 a §
som följer:

14 §

Skyldighet att utveckla nätet

Vid planering och utveckling av sitt naturgasnät samt vid investeringsbeslut som gäller nätet ska nätinnehavaren tillämpa principen om energieffektivitet först enligt 3 § 26 punkten i energieffektivitetslagen (1429/2014). Nätinnehavaren ska övervaka den totala volymen av nätförluster i sitt naturgasnät samt optimera den totala volymen av förluster och förbättra energieffektiviteten i sitt naturgasnät på bästa sätt i tekniskt och ekonomiskt hänseende, med beaktande av nätlösningar baserade på smart teknik. Energimyndigheten får meddela närmare föreskrifter om de metoder som ska användas för bedömning av alternativ vid tillämpning av principen om energieffektivitet först och närmare föreskrifter om hur Energimyndigheten ska upplysas om att de skyldigheter som avses i detta moment har fullgjorts. Nätinnehavaren kan fullgöra sin skyldighet att lämna upplysningar om nätoptimering via systemet med frivilliga energieffektivitetsavtal.

20 a §

Energieffektivitet, efterfrågefleksibilitet och åtgärder för styrning av efterfrågan i fråga om prissättning och försäljningsvillkor för nättjänster

Prissättningen av och försäljningsvillkoren för nättjänster får inte innehålla villkor som är skadliga med tanke på den totala effektiviteten eller energieffektiviteten vid överföring, distribution eller leverans av naturgas. Prissättningen av nättjänster får inte innehålla villkor som kan förhindra att nätinnehavare eller försäljare i detaljistledet tillhandahåller systemtjänster för efterfrågefleksibilitet eller för styrning av efterfrågan på marknaden.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden (590/2013) 7 § 2 mom. och
fogas till 6 §, sådan den lyder i lagarna 1432/2014, 589/2017 och 499/2023, en ny 5 a-punkt
som följer:

6 §

Energimyndighetens uppgifter som nationell energitillsynsmyndighet

Energimyndigheten ska i egenskap av den nationella energitillsynsmyndighet som avses i Europeiska unionens lagstiftning om el- och naturgasbranschen i synnerhet

5 a) tillämpa principen om energieffektivitet först enligt 3 § 26 punkten i energieffektivitetslagen (1429/2014) när den utför tillsynsuppgifter som gäller el- och naturgasinfrastruktur,

7 §

Den nationella energitillsynsmyndighetens verksamhetsberättelse

Berättelsen ska innehålla de åtgärder som vidtagits och uppnådda resultat i fråga om de uppgifter som avses i 6 §, ett avsnitt om uppnådda framsteg när det gäller att förbättra energieffektiviteten vid driften av el- och naturgasinfrastruktur samt en bedömning av hur stamnätsinnehavarnas och gasöverföringsnätinnehavarnas investeringsplaner motsvarar de planer för utveckling av el- och naturgasnät som omfattar gemenskapen och utarbetats av det europeiska kontaktverket för nätinnehavarna. Bedömningen får innehålla rekommendationer om ändring av investeringsplanerna och förbättring av energieffektiviteten hos el- och naturgasinfrastruktur.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av lagen om tvistenämnden för energimarknaden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tvistenämnden för energimarknaden (502/2023) 2 och 3 §, 6 § 1 mom. och 16 § som följer:

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *slutkund* en kund som köper el, värme eller kyla för eget bruk,
- 2) *konsument* en konsument som avses i 1 kap. 4 § i konsumentskyddslagen (38/1978),
- 3) *elföretag* en fysisk eller juridisk person, med undantag för slutkund, som bedriver åtminstone en av följande verksamheter: produktion, överföring, distribution, aggregering, efterfrågeflexibilitet, energilagring, leverans eller inköp av el och som ansvarar för kommersiella arbetsuppgifter, tekniska arbetsuppgifter eller underhåll i samband med dessa verksamheter,
- 4) *energidetaljist* en fysisk eller juridisk person som yrkesmässigt säljer energi till slutkunder.

3 §

Nämndens behörighet

Nämnden har till uppgift att ge rekommendationer om hur sådana enskilda tvister mellan elföretag och slutkunder bör lösas som gäller rättigheter och skyldigheter enligt elmarknadslagen (588/2013) i ärenden som berör elavtal som avses i V avdelningen i elmarknadslagen och som andra slutkunder än konsumenter för till nämnden för prövning. Nämnden har även till uppgift att ge rekommendationer om hur sådana enskilda tvister mellan energidetaljister och slutkunder bör lösas som gäller rättigheter och skyldigheter enligt energieffektivitetslagen (1429/2014) och som andra slutkunder än konsumenter för till nämnden för prövning. Nämnden är dock inte behörig att handlägga ärenden som hör till Energimyndighetens behörighet, om vilka det föreskrivs i 6 a § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden (590/2013).

Betänkande EkUB 21/2025 rd

6 §

Medlemmarnas och föredragandenas behörighet

Av ordföranden och vice ordföranden krävs allmän behörighet för domartjänst och god förtro-
genhet med elmarknaden och energimarknaden i övrigt.

16 §

Ersättning till staten för utredningskostnader

Om nämndens rekommendation till avgörande till viktigaste del är ofördelaktig för ett energi-
företag, en energidetaljist eller någon annan part på energimarknaden som är svarande, ska näm-
nden i rekommendationen ange hur stora kostnader staten har orsakats genom att utlåtanden och
utredningar har inhämtats i ärendet och syn förrättats.

Om ett elföretag, en energidetaljist eller någon annan part på energimarknaden som är svaran-
de och som getts en ofördelaktig rekommendation inte följt rekommendationen och förlorar en
rättegång i samma ärende, ska domstolen, om den fått kännedom om rekommendationen, ålägga
företaget eller parten att ersätta staten för de kostnader som avses i 1 mom. Ersättning behöver
inte dömas ut eller får dömas till ett lägre belopp, om ersättningsskyldigheten med hänsyn till de
omständigheter som har kommit fram i ärendet vore oskälig eller om det har funnits grundad an-
ledning till rättegången.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande EkUB 21/2025 rd

Helsingfors 27.11.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Vilhelm Junnila saf
vice ordförande Pauli Aalto-Setälä saml
medlem Noora Fagerström saml
medlem Lotta Hamari sd
medlem Timo Harakka sd (delvis)
medlem Antti Kangas saf
medlem Hilikka Kemppi cent
medlem Timo Mehtälä cent
medlem Mikko Ollikainen sv
medlem Merja Rasinkangas saf
medlem Heikki Vestman saml
medlem Sinuhe Wallinheimo saml (delvis)
medlem Johannes Yrttiaho vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Lauri Tenhunen.